

ارزش ایجاد فرح و سرور در جامعه اسلامی در بیان امام رضا(ع)



حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر محمد رضا جوهری
غیر حیات علمی دانشمند فرخنده شهید

امام رضا^(ع) ایجاد «فرح و سرور» در مؤمنان را بسیار باارزش و بزرگ شمرده‌اند و با نقل کلام پیامبراکرم^(ص) و امام ششم^(ع) در زمینه اجر و پاداش الهی آن، این حقیقت را آموزش داده‌اند. امام رضا^(ع) از پیامبراکرم^(ص) نقل کرده‌اند که فرمودند: «من ادخل علی مؤمن فرحا فقد ادخل علی فرحا. و من ادخل علی فرحا فقد اتخذ عندا... عهدا و من اتخذ عندا... عهدا جاء من الامنین يوم القیامه»؛ «هرکس مؤمنی را خوش حال سازد، مرا خوش حال نموده است. هرکس مرا خوش حال کند، نزد خداوند عهد و قراری گرفته است. و هرکس نزد خدا عهدی بگیرد، روز قیامت از آسایش و آرامش داران خواهد بود.»(الفقه المنسوب لالامام الرضا علیه السلام، ص ۳۷۳ بحارالانوار، ج ۷۴، ص ۴۱۳). در حدیث دیگری امام رضا^(ع) نقل کرده‌اند امام صادق^(ع) فرموده‌اند: «من سرّ مؤمنا فقد سرّنی و من سرّنی فقد سرّ رسول... صلی... و علیه وآله و سلم و من سرّ رسول... صلی... علیه وآله و سلم فقد سرّ... و من سرّا... ادخله الجنة»؛ «هرکس مؤمنی را مسرور و شادمان کند، مرا شادمان نموده است و هرکس مرا شادمان کند، رسول...^(ص) را شادمان سازد، خداوند را مسرور نموده است و هرکس خداوند را مسرور سازد، خداوند او را وارد بهشت سازد»

(الفقه المنسوب لالامام الرضا علیه‌السلام، ص ۳۷۴ بحارالانوار، ج ۷۴، ص ۴۱۳).

در این دو حدیث امنیت روز قیامت و ورود به بهشت پاداش ایجاد فرح و سرور در مؤمنین اعلام شده است. مؤمن باید شادو خوش حال باشد و دیگران را نیز شادمان سازد. این اجر الهی بسیار بزرگ که در کلام امام رضا^(ع) برای فرح و سرور آمده است، جایگاه و ضرورت و اهمیت شادی حلال در نزدها اهل بیت^(ع) و در پیشگاه خدای عزوجل را نشان می‌دهد. راه‌های نمودار ساختن فرح و سرور در مؤمن فراوان است. باید آن راهکارها را موخت و مؤمن را شادمان ساخت. کمک به مؤمن گرفتار و نیازمند از امور برجسته شاد نمودن اهل ایمان است. گره‌گشایی از مشکلات مؤمنان راه شادمانی آنان است. هدیه‌دادن به مؤمن و پذیرایی از مؤمن او را شادمان می‌سازد. اقدام در شاد نمودن اهل ایمان در جامعه اسلامی اثر روانی زیادی دارد و آنان را از اندوه و افسردگی رهایی می‌بخشد. در فرهنگ اهل بیت^(ع) شادی مؤمنان و خوش حالی آنان و تلاش در راه شادمانی و سرور اهل ایمان و تحقق جامعه اسلامی شادمان و مسرور، ارزش فراوانی دارد و موجب رضایت و خشنودی پیامبراکرم^(ص) و امامان معصوم^(ع) می‌شود. با معناشناسی فرح و سرور، روشن می‌شود چقدر اهل بیت^(ع) دغدغه شادمانی مؤمنان در جامعه اسلامی را داشته‌اند و در گفتار خویش در ستایش از آن سخن گفته‌اند.

فرح و سرور را مترادف دانسته‌اند و هریک را به دیگری ترجمه کرده‌اند. فرح و سرور به معنای ابتهاج، انبساط، بهجت، شادی، شادمانی، خشنودی، خوش حالی و خرسندی است. فرح و سرور حالت روحی مثبت و خوشایند و لطیف است. برخی فرح را شادمانی ظاهری و بیرونی و سرور را شادمانی باطنی و درونی دانسته‌اند. در هر حال، فراهم ساختن زمینه شادی ممدوح و شادی حلال در محیط خانواده و محله و شهر و کشور از ارزش‌های بزرگ اخلاقی است و در گفتار اهل بیت^(ع) و امام رضا^(ع)، عالم ال محمد^(ص)، سفارش و تأکید شده است.

اشارت

این‌طور دعا کنید تا اجابت شود

طیبه اشرفی^۱ همه ما به وقت دعا، امید و آرزویمان به اجابت است اما حواسمان نیست که این اجابت، شرط و شروطی دارد که یکی از آن‌ها آداب دعا کردن است. روایات در این باره به ما نقشه راه را نشان داده‌اند تا با طی مسیر درست به مقصد نزدیک شویم.

پیامبر خدا^(ص) می‌فرمایند: «دعایی که با بسم... الرحمن الرحیم آغاز شود، رد نمی‌شود».

(الدعوات، ۵۲/۱۳۱)

پیامبر خدا^(ص) در جایی دیگر فرموده‌اند: «هر دعایی که پیش از آن ستایش [خدا] نشود، نافرجام است».

(بحارالانوار، ۹۳/۳۱۷/۲۱)

رسول خدا^(ص) همچنین درباره آداب دعا می‌فرمایند: «صلوات فرستادن شما بر من، دعای شما را مستجاب می‌کند و زکات (مایه پاکیزگی) اعمال شماست».

(بحارالانوار، ۹۴/۵۴/۲۲)

امام علی^(ع) نیز در این باره فرموده‌اند: «هر دعایی تا در آن بر محمد و آل محمد، صلوات فرستاده نشود، از [ورود به] آسمان ممنوع است».

(کنز العمال، ۳۹۸۸)

و از امام صادق^(ع) است که، «دعا پیوسته در حجاب است تا آن‌گاه که بر محمد و بر خاندان محمد صلوات فرستاده شود».

(الکافی، ۲/۴۹۱/۱)

ایشان همچنین می‌فرمایند: «هرکه می‌خواهد از خداوند عزوجل حاجتی طلب کند، به صلوات فرستادن بر محمد و خاندان او آغاز کند. سپس حاجتش را بخواهد و در پایان نیز بر محمد و آل محمد صلوات فرستد؛ زیرا خداوند عزوجل، کریم‌تر از آن است که آغاز و انجام دعا را بپذیرد و وسط را واگذارد؛ چراکه صلوات بر محمد و آل محمد از خداوند پوشیده نمی‌ماند».

(مکارم الاخلاق، ۱۹/۲۰/۲۴۰)

علاوه بر این، رئیس مکتب در این باره بر شفاعت قرار دادن صالحان به‌عنوان ادب دعا تأکید کرده و فرموده‌اند: «همانا خداوند را فرستادگانی آشکار و فرستادگانی پنهان است. پس، هرگاه به حق فرستادگان آشکار خدا از او چیزی خواستی، به حق فرستادگان پنهانش نیز بخواه».

(بحارالانوار، ۹۳/۳۱۱/۱۳)

در دعای معصومان^(ع) آمده است: «خدایا! اگر گناهان من، آبروی مرا نزد تو برده و دعایم را از تو محجوب کرده است، پس، بر محمد و خاندان محمد صلوات فرست و به آبروی آنان، ای پروردگار من، دعایم را اجابت فرما».

(الدعوات، ۳۰/۶۲)

امام صادق^(ع) هم درباره آداب دعا می‌فرمایند: «[در دعا] ابتدا باید خدا را ستود، سپس به گناه اعتراف کرد و آن‌گاه حاجت خواست».

(بحارالانوار، ۹۳/۳۱۸/۲۳)

خداوند متعال به موسی^(ع) وحی فرمود: «ای موسی! هرگاه مرا می‌خوانی، ترسان و هراسان و بیمناک باش و چهره بر خاک بگذار و با اعضای شریف بدنت در برابرم سجده کن و در پیشگاه من با خوارى و فروتنی بایست و هرگاه با من راز و نیاز می‌کنی، با دلی هراسان و ترسان، راز و نیاز کن!».

(بحارالانوار، ۹۳/۱۳۰۵/۱)



SHAHARANNEWS.IR

۱۴



ارمغان زائران رضوی

از تشرّف به بارگاه مطهر امام رضا(ع)

فضیلت‌های هشتگانه زیارت امام رئوف(ع)

بِهَشْتِ واجب، جهنم حرام

رسول اکرم^(ص) خبرش را داده‌اند، خیر اینکه پاره تنی از وجود مبارکشان در زمین خراسان دفن خواهد شد و درباره برکت دیدار این پاره تن در خراسان فرموده‌اند: «به‌زودی پاره‌ای از تن من در زمین خراسان مدفون شود و هیچ مؤمنی او را زیارت نکند، مگر آنکه خداوند متعال بهشت را بر او واجب و بدنش را بر آتش جهنم حرام کند.»(من لا یحضره الفقیه، ج ۲، ص ۵۸۵). همچنین در روایتی دیگر آمده است: «از امام جواد^(ع) پرسیدم «پاداش کسی که پدرت را زیارت کند، چیست؟» حضرت فرمود «به خدا قسم بهشت است؛ به خدا قسم بهشت است».

(مجلسی، ج ۱۰۲، ص ۳۷)

بخشش گناهان دیگر برکتی است که با زیارت علی بن موسی الرضا^(ع) نصیب ما خواهد شد. در این باره اباصلت هروی در روایتی ذکر کرده است: «خدمت‌امام هشتم^(ع) بودم، گروهی از مردم قم بر آن حضرت وارد شدند و بر او سلام کردند. امام^(ع) پاسخ سلام آنان را داد و آنان را نزدیک خود خواند. سپس به آنان فرمود خوش آمدید. شما بحق شیعیان ما هستید. به‌زودی بر شما روزی خواهد آمد که در آن روز شما تربت مرا در شهر توس زیارت می‌کنید. آگاه باشید، کسی که مرا با غسل زیارت کند، او از گناهانش بیرون می‌رود و همانند کسی می‌شود که از مادرش متولد شده است».

(شیخ صدوق، ۱۴۰۴ق، ص ۲۹۱)

برای ما که از سرزمین وحی دور هستیم، زیارت امام رضا^(ع) ارمغان دیگری دارد، ارمغانی که کمک می‌کند با زیارت ایشان به ثوابی اندازه زیارت رسول خدا^(ص) دست یابیم.

در این باره از خود حضرت رضا^(ع) روایت شده است که: «بقعه ای در خراسان است که زمانی بر آن می‌گذرد که محل رفت و آمد فرشتگان می‌شود. پیوسته فوجی از فرشتگان از آسمان فرود می‌آیند و فوجی بالا می‌روند تا صور اسرافیل بدمد. پرسیدند: ای پسر رسول خدا^(ص)! آن کدام بقعه است؟ فرمود، بقعه‌ای است در زمین توس. و آن به خدا قسم، باغی از باغ‌های بهشت است. هرکسی مرا در آن بقعه زیارت کند، گویا رسول خدا^(ص) را زیارت کرده است».

(شیخ صدوق، ج ۱، ص ۲۸۶)

ایران امام رضا(ع)

گزارش

حمیده ذاکری بعضی‌ها اسمش را گذاشته‌اند شانس و بعضی دیگر حواله‌اش داده‌اند به نصیب و قسمت. اما اگر از من می‌پرسی، در دستگاه خداوندی هیچ چیز بی حساب و کتاب نیست، اینکه ما کجا به دنیا بیاییم و اهل چه خاکی باشیم، هرگز اتفاقی نیست؛ به‌خصوص وقتی روی این کف دست زمین خدا، سرزمین‌هایی است که خاکشان را از بهشت برداشته‌اند و گلشان مال جای دیگری است، جایی برای آزمایه‌تران که روی زمین شده‌اند پهنه‌ای برای حضور فرشتگان و هرکدام نشانی از اولیای خدا را با خود دارند. مشهد یکی از این بهشت‌های زمینی است که نه مجاوربودنش به شانس و قسمت است و نه زائربودنش بدون حساب و کتاب و نصیب و حکمت. برای همین خوب است ما همسایه‌های امام رضا^(ع) و زائرانی که همه روزهای اهلای مشهدبودن را برای دیدارش در اختیارمان گذاشته‌اند. قرص و محکم این هدیه خداوندی را بچسبیم و تا آنجا که می‌توانیم، قدر زیارت علی بن موسی الرضا^(ع) را بدانیم؛ زیارتی که فهرست آثار و برکاتش بلندبالاست. پس از این مقدمه، به سراغ مختصری از روایاتی می‌رویم که در فضیلت زیارت آن حضرت وارد شده است؛

حاجت‌روا خواهی شد

صقر بن دُلف‌گوید که از سرورم امام هادی^(ع) شنیدم که می‌فرمود: «فردی که از خدا حاجتی دارد، قبر جدم امام رضا^(ع) را در شهر توس با غسل زیارت کند و در بالاسر آن حضرت دو رکعت نماز زیارت بخواند و در قنوت نمازش حاجتش را از خدا بخواهد. خداوند دعای او را اجابت خواهد کرد؛ البته در صورتی که حاجت او مربوط به قطع رحم و گناهان نباشد. محل قبر آن بزرگوار بقعه‌ای از بقعه‌های بهشت است. هر مؤمنی او را زیارت کند، خداوند او را از آتش جهنم آزاد می‌کند و او را وارد خانه آسایش و آرامش، یعنی بهشت، خواهد کرد.

(شیخ صدوق، ۱۴۰۴ق، ج ۱، ص ۲۹۳)

پاداش زیارت

اما برای ما که در عصر ائمه معصوم^(ع) نبوده‌ایم، چه حسرتی بالاتر از اینکه از دیدار آن‌ها از نزدیک بی‌نصیب مانده‌ایم؟ حسرتی که اگر زائر امام رضا^(ع) باشی، بی‌جواب نمی‌ماند. زیرا که ایشان از خاندانی نیستند که دیدار یا محبتی را بی‌جواب بگذارند. به‌دو سند معتبر نقل شده است که آن حضرت فرمودند: «هر شخصی مرا با توجه به دوری قبرم زیارت کند، روز قیامت در سه جایگاه نزد او بیاییم تا او را از صحنه‌های هولناک آن روز خلاصی بخشم؛ اول زمانی که نامه اعمال به دست انسان ها داده می‌شود، دوم نزد یل صراط و سوم نزد میزان و ترازوی اعمال».

(کامل‌الزیارات، ص ۳۰۴، ج ۴)

پاداش ا هزار شهید

در ترازوی خداوند چند شیرین‌کاری هست که کف‌ه‌اش بسیار سنگین است. یکی از این شیرین‌کاری‌ها بذل جان در راه خداوند و ایثار زندگی است. معلوم است که پاداش چنین فردی خاص و بی‌مانند است. حالا فکر کن این پاداش تصورناپذیر بناست نصیب تو شود، به یک شرط. در این باره آمده‌است فردی که امام رضا^(ع) را با شناخت حق ایشان زیارت کند، خداوند بزرگ پاداش هفتاد شهید حقیقی، از شهیدانی که در رکاب پیامبراکرم^(ص) شهید شده‌اند، به او عطا می‌کند(مجلسی، ۱۳۳۹ق، ج ۱۰۲، ص ۳۵). همچنین حضرت در ضمن حدیثی چنین فرمودند: «فردی که مرا در حال غربتم زیارت کند، خداوند برای او پاداش صد هزار شهید می‌نویسد».

(شیخ صدوق، ۱۴۰۴ق، ص ۲۸۷)

هم‌نشینی با اولیای خدا

اما شیرین‌ترین پاداش، در قیامت نصیب زائر این خانه خواهد شد، آن چنان که در حدیثی از حضرت موسی بن جعفر^(ع) می‌خوانیم: «فردی که قبر فرزندم را زیارت کند، همانند کسی است که خدا را در عرش زیارت کند. راوی پرسید: «همانند کسی که خدا را در عرش زیارت کند؟!» فرمود: «بله، وقتی روز قیامت شود، چهار نفر از اولی‌ها و چهار نفر از آخرین‌ها در بالای عرش الهی خواهند بود؛ اما نخستین‌ها پس حضرت نوح و ابراهیم و موسی و عیسی^(ع) هستند. و اما چهار نفر آخرین‌ها حضرت محمد و علی و حسن و حسین^(ع) هستند. آن‌گاه ریسمانی در اطراف عرش بکشند و حصاری تعیین کنند. پس زائران قبور ائمه^(ع) با ما خواهند بود، جز اینکه در بالاترین درجه و نزدیک‌ترین آن‌ها به ما، زائران قبر فرزندم علی [بن موسی الرضا^(ع)] خواهند بود.

(شیخ صدوق، ۱۴۰۴ق، ج ۱، ص ۲۹۰)